یادداشت

پیامدهای منفی نظام سهمیه‌بندی در کنکور

مهدی بهلولی
آموزگار و کنشگر صنفی

● این موضوع کـه در این کشـور روزبه‌روز از اعتبار سـواد، دانش، پژوهش، مدرسـه و دانشگاه کاسته می‌شود و بر شمار مدرک‌داران بی یا کم‌سواد افزوده می‌شود، بی‌علت نیست. این روند بیش از هر چیز پیامد سیاسـت‌های نادرسـتی اسـت که از بیـرون فضای دانش بر آن بار می‌شـود. نمونه بارز این سیاسـت نادرست و بی‌بنیاد که این روزها سخت محل پرسـش بخشـی از جوانان این کشور است، نظـام سـهمیه‌بندی در کنکور اسـت. با چه استدلالی، کسی که در درس‌خواندن انگیزه و توان بایسـته را نداشـته و رتبه کنکور او مثلا ۵۰ هزار اسـت، با اعمال سـهمیه، رتبه‌اش می‌شـود پنج هزار؟! اگر از انتقادهای بسـیار که به کنکور وارد اسـت، بگذریم، در کل باید پذیرفت که پیشرفت در سطح و رتبه دانشی، بایـد از رهگذر کوشـش در کسـب دانش و اندیشـه‌ورزی در این زمینه باشد. هیچ عامل دیگری نباید باعث جهش یکباره از یک سطح به سـطح دیگری در دانش شود. اعمال این دسـت سیاسـت‌ها- که در واقع مانند مواد نیروزا و دوپینگ در مسـابقات ورزشـی عمل می‌کنند- بیش از هر چیز بـه نابودی انگیزه تلاش در راه به‌دست‌آوردن دانش می‌انجامد و پیامد تربیتی نادرست برای کسی دارد که از آن استفاده می‌کند؛ چراکه درمی‌یابد همیشه از امتیـازی ویژه برخوردار اسـت کـه او را از دیگـران جلو می‌اندازد. بر دیگران هم این اثر را می‌گذارد که تلاش و توان راسـتین نیست که مشخص می‌کند چه کسی در چه سطحی است و باید در کجا قرار گیرد.

نگارنده سال گذشته دانش‌آموزی در کلاس داشـتم کـه در یادگیـری درس‌هـای ریاضی به‌شدت مشکل داشـت و در کنکور هم بیشتر بـا تمرکز بر درس‌های عمومی، توانسـت رتبه حدود ۳۰ هزار در رشته ریاضی به دست آورد. پس از کنکور به من گفت که با اعمال سهمیه، رتبه‌اش شـده دو هـزار و قصـد دارد در یکی از دانشـگاه‌های دولتی در یکی از رشـته‌های مهندسـی، ادامه تحصیل دهـد. هیچ گمانی نیسـت که این فرد نمی‌تواند مهندسی باسواد شـود. این از یک سو و از سوی دیگر شاید حتی بی‌انگیزگی‌اش در یادگیری درس‌های ریاضی، پیامـد همیـن پشـت‌گرمی‌اش به سـهمیه و درصدهایـی که در دانشـگاه‌ها بـرای آنها در نظـر می‌گیرند، بود. این جـوان یاد می‌گیرد که بدون تلاش و توان بایسـته در سـواد، می‌تواند «باسواد» شود. روشن اسـت که مزه‌کردن این دگرگونی ماهوی دروغین، تا چه اندازه می‌تواند تأثیرهای منفی بـر او و دیگران و روی‌هم‌رفته بر جامعه و جایگاه دانش بگذارد. باز در سـال گذشـته از دانش‌آموز درس‌نخوانی در کلاس درس پرسیدم که چرا درس نمی‌خوانی؟ گفت آقا در این مدرسـه آخر سال می‌رویم ۵۰۰ هزار تومان در دستگاه کارت‌خوان می‌کشیم و قبول می‌شویم، دیگر چرا باید مغز خودمان را خراب و خسته کنیم! باری، بی‌سبب نیست که جایگاه دانش، روزبه‌روز، رو به کاهش نهاده است.

نمایندگان از تصویب طرح تسهیل خروج زنان از کشور در کمیسیون امنیت ملی خبر می‌دهند

گامی برای برابری یا تبعیض دوباره

● **شهرزاد همتی:** بعد از یک سال تلاش، طیبه سیاوشی از تصویـب قانون تسـهیل خـروج زنان از کشـور در کمیسیون امنیت ملی خبر داد. به گفته او طرح تسهیل خروج زنان از کشور در کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شـورای اسـلامی تصویب شده و ما توانستیم پس از یک سال این طرح را به نتیجه برسانیم.

سیاوشـی می‌گوید درخواست ما این بوده است که یک تبصره به بند ۳ ماده ۱۸ قانون گذرنامه الحاق شود. تبصره‌ای که به این بند الحاق می‌شـود، بر این اساس اسـت که زنانی که می‌خواهند در مسـابقات علمی، ورزشـی، همایش‌های مختلف اقتصادی و مانند اینها شـرکت کنند، در صورت موافقت‌نکردن همسرشـان می‌توانند با مجوز مرجع ذی‌ربط یا با مجوز دادستان و در صورت مخالفت دادستانی، با مجوز دادگاه صالحه از کشور خارج شـوند. با توجه به اینکه قانون گذرنامه از سـال ۱۳۵۱ تاکنون تغییر نکـرده و با توجه به تغییر و تحول جامعه زنان قوانین نیز نیازمند تحول هسـتند، ما ضروری دیدیـم که این اصلاحیه کوچک را روی این قانون داشـته باشـیم. البته این تبصره باید به تصویب صحن علنی مجلس برسد. طرح اولیه برای حل مسئله خروج زنان از کشور در واقع طرحی برای اصلاح قانون گذرنامه مصوبه سال ۱۳۵۱ بود. از طرفی نیز در دوران فعالیت دولت دهم دولت هم لایحه‌ای به فراکسـیون زنان مجلس پیشـنهاد داد که براسـاس آن زنانی که به‌عنوان نخبه علمی و ورزشی فعالیت می‌کنند، برای خروج از کشـور نیازی به اذن شوهر نداشته باشند. نام این لایحه پیشـنهادی از سـوی معاونت امـور زنان و خانواده، «گذرنامه‌های ویژه خدمت» نام داشت. طبق قانون، زنان برای خروج از کشور نیاز به اذن همسر دارند و در این سـال‌ها مردان زیادی بـه دلایل مختلف مانع خروج همسران خود از کشور شده‌اند؛ اما رسانه‌ای‌شدن ماجرای ممنوع‌الخروجی زهرا نعمتی و نیلوفر اردلان دو قهرمان ورزشـی، به درخواسـت همسران‌شان به محدودیت‌های این قانون قدیمی، بُعد تازه‌ای داد.

از پنـج، شـش سـال پیـش که زنـان ورزشـکار بیش‌ازپیش در میادین بین‌المللی دیده شـدند، مسئله خروج زنان از کشـور و اذن همسران‌شان شکل تازه‌ای به خود گرفت. همان زمانی که خبرهای درگوشـی از اجازه‌ندادن همسـران برخی از ورزشکاران برای خروج از کشـور می‌گفـت. از همان وقتی که زنان ورزشـکار می‌گفتنـد مهریه‌شـان دسـتاویزی برای بـازی روانی همسـرانی می‌شـود که دنبال بهانه‌ای بـرای جدایی هسـتند. یکی از آنها نیلوفـر اردلان، کاپیتان تیم ملی فوتسـال بانوان، بود که در گفت‌وگویی عنوان کرده بود همسرش از یکی، دو سال قبل اجازه خروج او از کشور را به‌سـختی می‌دهد و یک بار مجبور شـده بود برای خروج از کشـور به خواسته همسـرش مبنی بر اجازه خروج از کشور در قبال بخشیدن مهریه تن بدهد؛ اما بار دوم نیلوفر اردلان دیگر چیزی برای بخشـیدن نداشت و این بار خبر رضایت‌نداشـتن همسرش برای خروج از کشور را رسانه‌ای کرد.

بعد از آن نوبت به زهرا نعمتی، قهرمان پاراالمپیک رسـید. نعمتی نیز بـرای رقابت جهانی در برابر سـد مخالفت همسـرش برای خروج از کشـور قرار گرفت. اردیبهشت ۹۶ بود که خبر ممنوع‌الخروجی این قهرمان ورزشـی روی خروجی خبرگزاری‌ها قرار گرفت. همسر او دلیل این کار را مسائل خانوادگی عنوان کرده بود.

همان زمان بـود که نمایندگان مجلـس به دنبال راهکاری برای حل این مسئله به میدان آمدند تا بتوانند مسـئله ممنوع‌الخروجی زنان را دسـت‌کم برای زنان فعـال مرتفع کننـد. آنها به دنبال تبصـره‌ای در بند ۳ مـاده ۱۸ قانون گذرنامه بودند تـا بتوانند درصورتی‌که مردان اجازه خروج همسران‌شـان را صادر نکنند، آنها بتوانند از طریق مراجع ذی‌ربط مسئله خود را حل کرده و سـفر کنند. نص صریح بند مـاده ۱۸ قانون گذرنامه اعلام می‌دارد: زنان شوهردار ولو کمتر از ۱۸ سال تمام با موافقت کتبی شـوهر و در موارد اضطـراری اجازه دادستان شهرستان محل درخواست گذرنامه که مکلف اسـت نظر خود را اعـم از قبول درخواسـت یا رد آن حداکثر در مدت سـه روز اعلام دارد، کافی است. زنانی که با شوهر خود مقیم خارج هستند و زنانی که شوهر خارجی اختیار کرده و به تابعیت ایرانی باقی مانده‌اند، از شرط این بند مستثنا هستند.

شهناز سجادی، وکیل پایه‌یک دادگستری و انتصاب دستیار ویژه حقوق شهروندی معاونت رئیس‌جمهوری در امور زنان و خانواده، در گفت‌وگو با «شـرق» از منظر انتقادی به طرح تسـهیلی تصویب‌شـده در کمیسیون امنیت ملی نـگاه می‌کند. سـجادی می‌گوید: «کلیت طرح مسـئله تسـهیل خروج زنان از کشور در مجلس شورای اسلامی اتفاق مبارکی است؛ اما این طرح کافی نیست و نمی‌تواند مشـکلی از زنان حل کند و از طرف دیگر مطابق با حقوق زنان نیست؛ چراکه به تصور من اگر بنا اسـت حقوقی را برای زنان در نظر بگیریم، باید آحاد جامعه زنان را مدنظر قـرار دهیم و صرفا درباره یک قشـر خاص صحبت نکنیـم. ما درباره انسـان‌ها صحبت می‌کنیم و سـمت آنها برایشـان حقوق‌بشری آنها را مترتـب نمی‌کند و اینکه مـا بگوییم برای زنان نخبه کاری کرده‌ایم، حقوق اقشار خاصی را مدنظر قرار داده‌ایم، نه حقوق زنان را».

او افـزود: «اینکه فقط زنانی را که در عرصه علمی، ورزشی و فرهنگی فعال هستند دارای حقوق اجتماعی و مدنی بدانیم و برای بقیه زنان حقوق اولیه آنها را قائل نباشـیم، به نظرم تبعیض جدیدی اسـت که بین زنان ایجاد می‌شـود و بیراهه‌ای اسـت که اگر ما سنگ‌بنای این تبعیض را بگذاریم، تبعیـض دیگری علیه زنان بنا کرده‌ایم. مسـئله ما اگر اجازه‌ندادن مردان برای خروج همسرانشان است و اگر به این مسئله معتقدیم که زنان حق خروج از کشـور را دارند، باید شرایطی ایجاد کنیم که جلوی هیچ زنی برای خروج از کشـور گرفته نشود. به نظر من باید به این سؤال شفاف پاسخ داده شود که چه فرقی میان زنی اسـت که دلش می‌خواهد برود و فرزندش را در گوشـه‌ای از دنیا ببیند یا اصلا می‌خواهد در دوران زندگی‌اش سـفر تفریحی خارج از کشـور را تجربه کند با زنی است که برای فعالیت کاری به خارج از کشور می‌رود؟ آیا در میان حقوق انسانی این دو قشر تفاوتی وجود دارد؟ اگر هر دو اینها بشر هستند و حقوق بشـر بر هر دو قشر مترتب است، ما نباید جلوی حقوق هیچ‌کدام از این افراد را بگیریم».

به گفته او، محدودیت خروج زنان شوهردار از کشور، چه در قانون گذرنامه سال ۱۳۱۱ و چه در قانون گذرنامه سال ۱۳۵۱، بر اساس حکم فقهی و عرف زمانه تنظیم و تصویب شـده است. بر اساس این قانون، خروج زنان شـوهردار از کشور مانند محجوران (مجانین و کودکان زیر ۱۸ سـال) تنها با اجازه شـوهر امکان‌پذیر اسـت. حتی در سـال ۵۱ در زمان طـرح و تصویب این قانون در صحن مجلس سـنا، مهرانگیـز منوچهریان (اولین سـناتور زن در آن زمان و فعال حقوق زنان) مخالفت خـود را با بند ۳ ماده ۱۸ و ماده ۱۹ اعلام می‌کند؛ اما با برخورد لحنی رئیس مجلس سـنا روبه‌رو می‌شود. در ادامه، منوچهریان با ترک جلسه سنا اعتراض خود را به تصویب مواد یادشده نشان می‌دهد. در بازنگری قانون گذرنامه در سـال ۹۱، نه‌تنها بند سـوم ماده ۱۸ و ماده ۱۹ قانون ذکرشـده به همان صورت باقی ماند، بلکه با اضافه و تصویب ماده دیگری در یکی از کمیسیون‌های مجلس شـورای اسلامی، خروج از کشـور زنان مجرد فاقد شـوهر زیر ۴۰ سـال موکول به اجازه ولی (پدر یا پدربزرگ) و در صورت نبود آنها، اجازه دادستان شده و دامنه بند سوم فوق‌الذکر وسیع‌تر می‌شود.

حقوق‌دان‌هـا معتقدند از آنجایی کـه در ذیل بند ۳ ماده ۱۸ قانون گذرنامه پیش‌بینی شـده، در صورت اجازه‌نداشـتن خروج از سوی شـوهر، زن می‌تواند در مواقع «اضطراری» با کسب اجازه از دادستان، از کشور خارج شـود. چون مصادیـق اضطـرار در متن قانون تعریف و محدود نشده است، موارد اضطراری برحسب عرف اجتماعی، شـرایط، حالات و موقعیت اجتماعی، شغلی، حرفه‌ای و روحی و روانی متقاضی بسیار وسیع و متنـوع خواهد بود؛ حتی ممکن اسـت بـا این نوع درخواست زنان برخورد سلیقه‌ای از سوی مقام قضائی به عمل آید و با درخواسـت آنان موافقت نشود. حالا طرح جدید مجلس می‌تواند به تبعیض‌های بیشـتری دامن بزند.

فاطمه فیض، دیگر وکیل دادگسـتری و فعال زنان، نیز درباره طرح تصویب‌شـده در کمیسیون امنیت ملی مجلس شـورای اسلامی به «شـرق» می‌گوید: «به هر ترتیب، شکستن هر تبعیضی قدم‌هایی آهسته و پیوسته می‌خواهد. مصادیق مشخص‌شـده در طـرح مذکور می‌تواند زنان زیادی را از لجبازی‌های خانوادگی رها کند و شـرایطی را ایجاد کند که زنان بتوانند در صحنه‌های بین‌المللـی حضور فعال‌تری داشـته باشـند. این در حالی اسـت که تا پیش از این بسیاری از زنان شاغل و به‌زعم قانون مذکور، نخبه نمی‌توانسـتند در کنگره‌ها و میادین علمی شـرکت کنند و شـانس خـود را برای حضور در عرصه‌های بین‌المللی از دسـت می‌دادند».

او می‌افزاید: «به هر ترتیـب هر طرحی در آغاز خود با مشـکلاتی روبه‌روسـت و در صحبت‌های منتشرشده از سـوی نمایندگان، به نظر می‌رسـید آنها به پیشرفت گام‌به‌گام اعتقاد دارند. البته باید در نظر گرفت که بدون شـک مصادیق اضطرار زنان ممنوع‌الخروج در مسائل حرفه‌ای و علمی خلاصه نمی‌شود. باید در نظر داشته باشیم زنان بسیاری هستند که به دلیل ممنوع‌الخروجی ناشی از اختلاف زناشویی، سال‌هاست از دیدار فرزند یا سـایر عزیزانشان در خارج از کشـور محروم هستند. در بیشتر موارد، شـرط رضایت شوهر با خروج زوجه بذل مهریه و سایر حقوق مالی ایشان است! درحالی‌که این قصه باج‌خواهی از زنان با سوءاستفاده از ضعف قانون علیه زنـان همچنان ادامه دارد و باید فکری اساسـی برای این مسـائل کرد؛ اما مسـئله اینجاسـت که نباید نادیده گرفت که همین گام نیـز نقطه‌عطفی در تاریخ حقوقی ایران خواهد بود».

اما نماینده فراکسیون زنان مجلس می‌گوید مطابق یک قاعده فقهی، زنان بدون اذن همسـر حق خروج از خانه را ندارند و این اجازه به خروج از کشور هم تعمیم پیدا کرده. طیبه سیاوشـی، عضو کمیسـیون فرهنگی مجلس شـورای اسـلامی، در گفت‌وگو با «شرق» در پاسخ به این سؤال که آیا نقد به این طرح مبنی‌بر اینکه خود این طرح تبعیضی علیه زنان است را قبول دارید، گفت: من کاملا این نقد را قبول دارم. عده زیادی از زنان حقـوق‌دان معترض بودند و عنـوان می‌کردند که این قانون یک قانون بد است، اما ما فکر کردیم که باید روی این کار مشورتی با فعالان حوزه زنان داشته باشیم و در این گفت‌وگوها به این جمع‌بندی رسـیدیم که باید این مسئله را دنبال کنیم. توجیه جلسات با فعالان زن هم برای پیگیری این طرح این بود که تا زمانی که این مسئله خرد نشود حل نخواهد شد، چون این قانون از سال ۵۱ تا امروز ثابت بوده اسـت و چیزی بـه آن اضافه یا کم نشده که به نفع زنان باشد و این حرکت بهتر از این است که اصلا به آن ورود نکنیـم، چون درهرحال می‌گویند بیـش از ۶۰ درصد از زنان ایرانی وابسـته اقتصادی به همسران خود هستند و این مسئله به‌نوعی عدم اجازه خـروج به آنها را توجیه می‌کنـد. مخالفان طرح به ما می‌گفتند شـما به حریم خانواده آسیب می‌زنید و گروه دیگری مدعی بودند ما قاعده فقهی را زیر پا گذاشته‌ایم، البته ما در جلسات کارشناسـی مطلع شدیم روی این قاعده فقهی اجماعی وجود ندارد و همه این قاعده را قبول ندارند و برخی از فقها معتقدش نیسـتند که زن برای هر خروجی باید مجوز از همسـرش داشته باشد. درواقع ایـن قاعده مجوز خروج از خانـه را به خروج از کشـور تعمیم داده‌اند. سیاوشی تأکید کرد: حمله و هجمه اولیه روی ما فـراوان بود و تصمیم گرفتیم که این مسئله را رها کنیم، اما مجددا نامه‌ای از یکی از زنان ورزشکار برای ما ارسال شد که همسرش با وجودی که دو سال است به دلیل اعتیاد مرد از هم جدا شده‌اند، به او اجازه خروج نمی‌دهد، به‌خاطر همین ما فکر کردیم باید به این مسـئله وارد شـویم تا حداقل کار برای این افراد تسهیل شـود. من می‌دانم که این قانون تبعیض اسـت و قصد توجیـه آن را هم ندارم، امـا هر ۱۷ زن مجلس که پای این طرح را امضا کرده‌اند معتقدند باید با قدم‌های آهسته نسبت به این تصویب قدم برداشت.

این شـاید اولیـن گام برای خروج زنان از کشـور با دغدغه کمتر باشـد؛ هرچند مـددکاران و فعالان زنان معتقدند زنان بسیاری هم هستند که هنگام اجازه‌ندادن همسرانشـان برای خروج، سـکوت را برای پابرجایی زندگی ترجیح می‌دهند. بنابراین باید مسئله از ریشه حل شود و مسئله خروج زنان از کشور دست خودشان باشد تا این ماجرا دسـتاویزی برای گرفتن باج در زندگی‌های زناشویی نباشد.

نگاه

فریاد آب زیرزمینی!

امید بزرگ‌حداد . محسن آقاحسینعلی‌شیرازی

● ایران کشوری است که تمدن آن تنها وابسته به رودخانه‌های جاری نبوده و پیشـینیان ما در هر شـرایط آب‌وهوایی و اقلیمی، با تکیه بر آب زیرزمینی (مانند قنات‌هـا و آب‌انبارها که هنوز خرابه‌های آنها به‌ویژه در مناطق خشـک کشور موجود است)، گذران کرده‌اند. درحال‌حاضر نیز آب زیرزمینـی در ایران منبـع اصلی تأمین آب نیازهای مختلف ازجمله شـرب و بهداشت در شهرها، آبیاری در کشاورزی و تولید در صنعت اسـت. به همیـن دلیل، اهمیت ایـن منبع آب به‌ویژه در شـرایط بحران آبی بیشـتر است. آب زیرمینـی به دلیل عبور از یـک فیلتر طبیعی به نام خاک، تصفیه شده و در نتیجه از آب سطحی پاک‌تر است؛ هرچند به دلیل آلودگی‌های ناشی از فاضلاب‌های شـهری، کشـاورزی، صنعتی و بهداشـتی این فیلتر طبیعی نیـز کم‌کم کارایی خود را از دست داده و مشکلاتی برای این منبع ارزشـمند به وجود آمده اسـت. کاهش ذخیره آب زیرزمینی، علاوه بر ایجاد مشکلات در زمینه تأمین آب، باعث تحکیم خاک و نشسـت زمین شـده که نه‌تنها باعث بروز خسـارات ناشی از آن (خرابی سـاختمان‌ها) می‌شود، بلکه توان بالقـوه ذخیره مجدد آب در زمیـن را نیز از بین می‌برد و امـکان جایگزینـی آب در زمین را به صفر می‌رساند.

ازدسـت‌رفتن این منبع گرانبها که در هزاران سال تشکیل شده است، می‌تواند سبب نابودی تمدن شـود. متأسـفانه درحال‌حاضر به دلایل مختلـف ازجمله افزایش دما بر اثر تغییر اقلیم جهانی، سهولت برداشـت بی‌رویه و غیرمجاز، تغذیه نامناسب و مجدد و بسیاری عوامل دیگر، وضعیت آن از شـرایط بحرانی به فوق‌بحرانی تبدیل شـده است. افت شـدیدی در سطح آب زیرزمینی در بسیاری از نقاط ایران ایجاد شده و بیلان آب زیرزمینی به حدود منهای ۱۳۰میلیارد مترمکعب رسـیده اسـت. به‌تبع آن همه‌روزه بر تعداد مناطق و دشـت‌های ممنوعه اضافه می‌شـود که گواه بر تشدید بحران آب در کشور است.

برداشـت زیاد بخش کشـاورزی و تکیه این بخش بر برداشت بی‌رویه از این منبع ارزشمند، معضلی اساسـی اسـت که بدون عزم جدی، برنامه‌ریـزی صحیـح و سـرمایه‌گذاری مکفی دولت برای ساماندهی آن، به سرانجام نخواهد رسـید. تنها با ممنوعه قراردادن یک دشـت در پایین‌دسـت و آزاد قراردادن دشـت بالادست نه‌تنها مشکل پایین‌دسـت حل نمی‌شود، بلکه هرگز دشـت پایین‌دست از فهرسـت ممنوعه خـارج نخواهد شـد. باید به فکـر راهکارهای جایگزین و تغییر، اصلاح و بهبود میزان و نحوه مصرف بود.

به دلیل اهمیـت و زمان طولانی احیای آب زیرزمینی، باید بـا وضع قوانین کارآمد و نظارت و پایش کامل و مسـتمر کمی و کیفی دولت که تاکنون به خوبی محقق نشـده است، این منبع ارزشمند را حفظ کرد؛ اما باید دقت و عجله کرد؛ زیرا سـکوت و ماهیت خاموش آب زیرزمینی و عدم امکان مشاهده مستقیم وضعیت بحرانی کمی و کیفی آن، باعث می‌شود فریاد کاهش و آلودگی آن به گوشـمان نرسد و متوجه بحران موجود در این منبع گرانبها نباشـیم و زیاد دور نیست که یکباره دست ما را خالی بگذارد.

جدول ۳۱۷۳ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- از نفیرش مرد و زن نالیده‌اند- کنایه از تهدیدکردن است ۲- آشکار- پاک‌تر- از القاب اشرافی اروپا ۳- کنایه از فقیر و بی‌چیز اسـت- زن زیبای بهشتی- غذای رقیق ۴- سرپیچی‌کردن- جناح لشـکر- مجموعه مسکونی بزرگ ۵- هنگام مصیبت گفته می‌شود- بیماری ناشی از تجمع اسید اوریک در خون- داروی بی‌هوشی ۶- میانه روز- هاون- از نیازهای اولیه بشر ۷- نوعی اسباب‌بازی- سـواره- لباس کشـباف ۸- نت چهـارم- ندادهنده- همسـایه سـومالی و اوگاندا- حرف انتخاب ۹- زادگاه امیرکبیر- بدخلـق و عصبی- پیغمبر ۱۰- از بخش‌های اوسـتا- سـیب آذری- واحد اندازه‌گیری توان الکتریکی ۱۱- سر بی‌مو- پهلوان تورانی شاهنامه که به دست گیو کشته شد- غربی‌ترین کشور اروپایی ۱۲- به‌قتل‌رساندن- جنگ‌افـزار- مدفـن علامه حلـی ۱۳- سـفید آذری- خدمتکار زن- دومین پادشاه کیانی ۱۴- فرخنده- نوعی انرژی- داخل ۱۵- جملـه توحیدی که دو بار در اذان و یک بار در اقامه گفته می‌شود- قدم یکپا.

عمودی:

۱- خدمت سـربازی- به‌کمال‌رسیدن ۲- نومیدی- مرکز استان خوزسـتان- بدبختان ۳- تولیدمثل- فرمان توقـف- ضمیر حداقـل دو نفـره ۴- ویرانی- سـیاره زهـره- خـودداری از پرداخت پـول حوالـه ۵- آوای حزیـن- قطعـه موسـیقی- مادربـزرگ ۶- حیـران و سـرگردان- جنگ و پیـکار- دروپنجـره بناهای قدیمی ۷- کوچک و جمع‌وجـور- خوابیده- سـوره نودونهم قرآن ۸- محکم‌کردن- نوعی نان تنوری- سومین حرف یونانی- خمیدگی کاغذ ۹- فرزند حضرت ابراهیم(ع)- لوله بلند برای کشـیدن اتومبیل از کار افتاده- فیلسـوفان ۱۰- نیم‌گـرم- شـاعر یوش- سـال آذری ۱۱- میانه بدن- رخوت- اکنون ۱۲- معادل فارسـی امکان- حمله برنده- جانماز ۱۳- مسـاوی- از یاران امام حسـین(ع)- ترکیب گوگرد و فلز ۱۴- ریاضی‌دان فرانسوی قرن هفدهم- سیاره زحل- جنبش و حرکت ۱۵- مهم‌ترین محصول صادراتی کوبا- مبتکر فیلم‌های نقاشـی متحـرک (کارتون) میکی ماوس و سفیدبرفی.

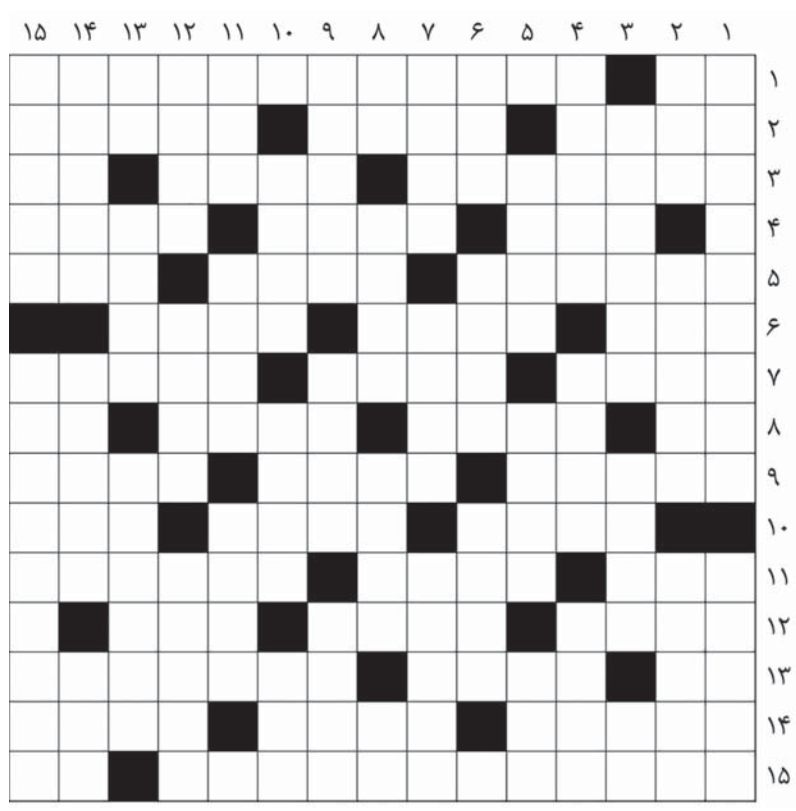

حل سودوکو سخت

۵	۷	۳	۸	۴	۶	۹	۱	۲
۲	۱	۶	۵	۷	۹	۳	۸	۴
۹	۸	۴	۲	۱	۳	۵	۶	۷
۸	۳	۷	۱	۲	۵	۶	۴	۹
۱	۵	۹	۴	۶	۸	۲	۷	۳
۴	۶	۲	۹	۳	۷	۱	۵	۸
۶	۲	۸	۷	۹	۱	۴	۳	۵
۷	۹	۱	۳	۵	۴	۸	۲	۶
۳	۴	۵	۶	۸	۲	۷	۹	۱

حل سودوکو ۲۱۶۸

۷	۶	۵	۱	۳	۴	۲	۹	۸
۴	۲	۱	۸	۹	۵	۶	۳	۷
۸	۹	۳	۲	۷	۶	۴	۱	۵
۵	۷	۶	۳	۴	۲	۹	۸	۱
۲	۱	۸	۷	۶	۹	۳	۵	۴
۳	۴	۹	۵	۸	۱	۷	۶	۲
۶	۸	۴	۹	۱	۷	۵	۲	۳
۹	۳	۲	۴	۵	۸	۱	۷	۶
۱	۵	۷	۶	۲	۳	۸	۴	۹

جدول ۳۱۷۲

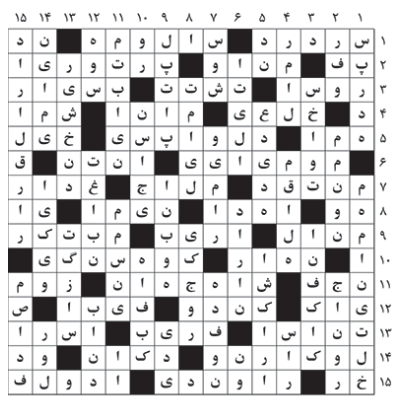

سودوکو سخت ۲۱۶۹

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

				۵	۲	۸		
۴		۸						۳
				۳			۹	۵
۲		۴		۷	۹			
		۶	۵		۸	۴		
			۴	۱		۹		۲
۱	۳			۴				
۸						۵		۶
		۹	۷	۸				

سودوکو ساده ۲۱۶۹

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۷		۶		۵		۹		
۵	۸		۹		۶			
		۹	۲					
۶		۸		۲				
	۷		۳	۸	۵		۲	
				۴		۸		۳
					۲	۷		
			۸		۱		۹	۵
		۵		۳		۱		۸